

## שיעור ד: ההוא ארבא מינצו עלה בי תרי

Session #4: The Disputed Boat

לענין אחותי יקודתי טושנה תמר בת הרב אשר אהרן ושרים ז"ל

## הגהות הב"ח

(6) גמ' תיפסוה עד  
דמיייתנא: (3) תוס' ד"ה

עין משפט  
גר מצוה

מט א ב מיי פ"י מהל'  
טוען הל' ו סמג עשין  
זה טוש"ע ח"מ סי' קלט  
סעיף ג:

ההוא ארבא דהוו מינצו עלה בי תרי האי  
אמר דידי היא והאי אמר דידי היא אתא חד  
מינייהו לבי דינא ואמר תיפסוה (6) אדמיייתנא  
סהדי דדידי היא תפסינן או לא תפסינן רב  
הונא אמר תפסינן רב יהודה אמר לא תפסינן  
אזל ולא אשכח סהדי אמר להו אפקוה וכל  
דאליס גבר מפקינן או לא מפקינן רב יהודה  
אמר לא מפקינן רב פפא אמר מפקינן  
והלכתא לא תפסינן והיכא דתפס לא  
מפקינן: זה אומר של אבותי וזה אומר של  
אבותי (7) אמר רב נחמן כל דאליס גבר ומאי  
שנא (8) משני שטרות היוצאין ביום אחד

גמילון:

bring – אייתי

grab, seize – תפס

fight – נצא

boat – ארבא

will prevail – גבר

mighty – אליס

go out – נפק

(1) בבא בתרא לד ע"ב

ההוא ארבא דהוו מינצו עלה בי תרי

האי אמר דידי היא

והאי אמר דידי היא

אתא חד מינייהו לבי דינא ואמר תיפסוה אדמיייתנא סהדי דדידי היא

תפסינן או לא תפסינן?

רב הונא אמר תפסינן

רב יהודה אמר לא תפסינן.

אזל ולא אשכח סהדי

אמר להו אפקוה וכל דאליס גבר

מפקינן או לא מפקינן

רב יהודה אמר לא מפקינן

רב פפא אמר מפקינן

והלכתא

לא תפסינן

והיכא דתפס לא מפקינן

זה אומר של אבותי

וזה אומר של אבותי

אמר רב נחמן כל דאליס גבר

(2) רש"ם בבא בתרא ל"ד ע"ב  
ארבא – ספינה שבנהר.

האי אמר ידי הוא כו' – ולא זה ולא זה מוחזקין בה מדלא רמי עלה ממתניתין דשנים אווזין בטלית שזה נוטל עד מקום שידו מגעת וזה נוטל עד מקום שידו מגעת ולא אמרינן כל דאלין גבר כן פיר"ח.  
תיפסוה – פן ימכרנה אבל חזקה שהחזיק בה אחר שערער זה עליה אינה כלום דאנן סהדי שבתורת חטיפה באה לידו.  
תפסינן או לא תפסינן – מי לימא דתפסי לה ב"ד דהא אי לא משכח סהדי הדרינן ומפקינן לה כדמעיקרא ולא הפסיד בעל הספינה בתפיסת ב"ד כלום או דלמא לא תפסינן דדלמא לא משכח סהדי ולא הדרינן ומפקינן לה כדלקמן ונמצא שהפסיד בעל הספינה על ידינו דאי הוה שבקינן לה דלמא הוי אלין וגבר בעל הספינה ונמצא זוכה בשלו כן נ"ל טעם השאלה.

רב הונא אומר תפסינן – ס"ל כרב פפא דאמר מפקינן רב יהודה אומר לא תפסינן משום דס"ל לא מפקינן כדלקמיה והלכך לא תפסינן דשמה זה אין לו עדים ושקן הוא ומכל וכל רוצה להפסיד את חבריו דמאחר דתפסי יודע הוא דתו לא מפקינן.

א"ל אפקוה – וכגון דאיתרמי מילתא דתפסינן לה כרב הונא אי נמי שאמרו שניהם לב"ד לתפסה ודברי הכל.  
וכל דאלין גבר – בין בראיות בין בכח כמו שפוסק רב נחמן לפנינו כל דאלין גבר.  
לא מפקינן – דמאחר שבא ממון ישראל ביד ב"ד אינן רשאיין להפקירו אלא מעכבין אותו ממון עד שידעו למי ישיבו.  
מפקינן – כעין שמצאוהו מתחלה שלדעת כן תפסוהו שאם לא יביא עדים יחזירוהו וכל דאלין גבר.  
והלכתא לא תפסינן והיכא דתפסינן לא מפקינן – כרב יהודה.

(3) תוספות בבא בתרא ל"ד ע"ב

ההוא ארבא דהוה מינצו וכר' – הדין כל דאלין גבר וא"ת מ"ש משנים אווזין בטלית דאמר בריש ב"מ (דף ב. ושם ד"ה ויחלוקו) דיחלוקו ומפרש ר"ת דאווזין שאני דכיון ששניהם מוחזקים אין לנו להניח שיגזול האחד לחבירו דחשיב כאילו אנו יודעין שיש לשניהן חלק בה שכל דבר יש להעמיד בחזקת מי שהוא בידו כדאמר' גבי נסכא דר' אבא דאע"ג דאמר ידי חטפי חשבנין ליה גזלן וחייב לשלם כאילו הוא ברור שהיתה הנסכא של אותו שהיה מוחזק בה והא דמדמי ליה התם טלית לשאר [יהא מונח עד שיבא אליהו] אע"ג דבשאר דהתם אין שום אחד מוחזק צ"ל דשאר נמי חשיב להו כאילו שניהם מוחזקים בו כיון דמכח שניהם נפקד ולריב"א נראה דלאו דוקא אווזין מדמדמי לה לשאר ואדשמעתין איכא לשנויי כדמשני התם אפי' תימא ר' יוסי התם ודאי איכא רמאי הכא אימור תרווייהו בהדי הדדי אגבהוה הכי נמי בארבא כיון דאיכא רמאי לא יחלוקו אלא הוי דינא כל דאלין גבר והא דלא אמרינן בשנים שהפקידו כל דאלין גבר משום דלא מפקינן כדאמרינן הכא אי תפסינן לא מפקינן אבל מ"ד מפקינן לא אתי שפיר ומאי פריך נמי בסמוך מב' שטרות וממחליף פרה בחמור והא התם ליכא רמאי ואין נראה דהא האי טעמא לא מסיק אלא לאוקומי מתני' כר' יוסי אבל לרבנן קאמר התם האי מנה ודאי דחד מינייהו הוא אבל טלית דאיכא למימר דתרווייהו הוא יחלוקו ולהיכא טעמא ה"נ הוה לן למימר יחלוקו דאפשר להיות דהוה ארבא דתרווייהו ועוד פ' ריב"א דהיכא דאווזין אפי' איכא רמאי יחלוקו כדנתיא התם בפ"ק (דף ז.) גבי שנים אווזין בשטר וקשיא לר"י דא"כ היכי פריך לפירושו (שם דף ג.) והא נמי כשאר דמיא דאיכא למימר אווזין שאני דהא מהניא אפילו היכא דאיכא רמאי ועוד מאי פריך התם (דף ז.) ולית ליה לרבי מתני' דשנים אווזין בטלית הא ע"כ יש חילוק בין דין שטר לדין טלית דבטלית אפי' אין אווזין יחלוקו ובשטר כי אין אווזין הוי דין כל דאלין גבר.

רב הונא אומר תפסינן – פ' הקונט' משום דמפקינן רב יהודה דאמר לא תפסינן משום דאי תפסינן לא מפקינן ואין נראה לר"י לתלות זה בזה מדלא פליגי הנהו אמוראי גופייהו במפקינן הנך דפליגי בתפסינן לכך נראה דר"ה דאמר דתפסינן אפי' למאן דאמר לא מפקינן דמהימניא ליה שיביא עדים ורב יהודה דאמר לא תפסינן אפי' למ"ד מפקינן היינו היכא דתפסינן כבר אבל לכתחילה לא תפסינן דחיישינן דלמא לא מייתי עדים ולא נדע לברר של מי הוא ולמי להחזיר ולכך אין לנו ליכנס בדבר.

(4) רמב"ם טוען ונטען י':

ספינה וכיוצא בה שהיו שנים נחלקין עליה, זה אומר כולה שלי וזה אומר כולה שלי, ובאו לבית דין, ואמר האחד, תפסוה עד שאביא עדים, אין תופסין. ואם תפסוה בית דין, והלך ולא מצא עדים, ואמר, הניחוה בינינו, וכל המתגבר יטול כשהיה דינה מקודם, אין שומעין להן, ואין מוציאין אותה בית דין מתחת ידן עד שיבואו עדים, או עד שידו זה לזה, או יחלקו ברצונם ובשבועה, כמו שביארנו:

(5) טור חושן משפט קל"ט

שנים שחלוקים בדבר ואין שום אחד מהם מוחזק בו כההיא ארבע דהו מנצו עליה בי תרי וכל חד וחד אמר ידי הוא דינא הכי דכל דאלים גבר ואותו שתגבר ידו תחלה הוא שלו עד שיביא האחר ראיה ומיהו שכנגדו יכול להשביעו וצריך לישבע שהוא שלו וכל זמן שלא יביא האחר ראיה אף אם תגבר ידו אין מניחים לו ליקח מזה שגברה ידו תחילה:

בא שלישי וחטפה בטענה שאומר שהוא שלו אין לב' האחרים בו כלום כיון שזה שהוא מוחזק בו טוען שהוא שלו: אבל אם חטפה בלא טענה מוציאין אותה מידו **ופירש רשב"ם שאין לו תקנה עד שיתן לכל אחד ואחד שהרי אינו יודע למי ישיב והרמב"ם כתב שמחזירו למקום שנטל ודיו וא"א הרא"ש ז"ל כתב כסברא הראשונה ומיהו פירש ר"י דדוקא במטלטלין שהן נגזלים אבל אם הוא קרקע והחזיק בו ואכל פירותיו גוף הקרקע אינה נגזלת אבל הפירות צריך לשלם לכל אחד ואחד:**

ואם אחד מהשנים שחלוקים עליו אומר לב"ד לכו ותפשוהו עד שאביא ראיה אין שומעין לו ואם תפשוהו ב"ד מדעת שניהם או שעברו ותפשוהו אין מוציאין אותו עד שיתברר של מי הוא:

(6) שולחן ערוך חושן משפט קל"ט:א'

א. שנים שחלוקים בדבר, ואין שום אחד מהם מחזק בו, כההיא ארבע דהו מנצו עליה בי תרי, וכל חד אמר: ידי היא, כל דאלים גבר, ואותו שתגבר ידו תחלה, הוא שלו, עד שיביא האחר ראיה. ומיהו, שפנגדו יכול להשביעו, וצריך לשבע שהוא שלו. וכל זמן שלא יביא האחר ראיה, אף אם תגבר ידו, אין מניחין לקח מזה שגברה ידו תחלה.

ב. בא שלישי וחטפה, בטענה שאומר שהוא שלו, אין לשנים האחרים בו כלום, כיון שזה שהוא מחזק בו טוען שהוא שלו. אבל אם חטפה בלא טענה, מוציאין אותו מידו ואין לו תקנה עד שישיב לכל אחד ואחד (טור סעיף ג' בשם רשב"ם והרא"ש), שהרי אינו יודע למי ישיב. ואם הוא קרקע והחזיק בו ואכל פירותיו, גוף הקרקע אינה נגזלת, אבל הפירות צריך לשלם לכל אחד ואחד.

ג. אם אחד מהשנים החלוקים על דבר זה בא לבית דין ואמר: תפסוהו עד שאביא ראיה, אין שומעין לו. ואם תפסוהו בית דין מדעת שניהם, או שעברו ותפסוהו, אין מוציאין אותו עד שיתברר של מי הוא.